

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA

Číslo konania: KPUBB-2019/12511-2/44023/LIE

Banská Bystrica, 05.06.2019

Vybavuje, kontakt: Ing. arch. Lieskovská/+421 048 2455823

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), v spojitosti s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva toto

rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“) podľa § 32 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona

r o z h o d o l

o zámere správcu Stredoslovenskej galérie, Dolná č. 8, 974 01 Banská Bystrica, realizovať obnovu národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“), „domu meštianskeho“, tzv. Bethlenovský, Turčánovský dom na Dolnej ulici č. 8 v Banskej Bystrici, súp. č.141, parc. č. 1598/1 k.ú. Banská Bystrica zapísanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) pod č. 2353/1, situovanej v území Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica (ďalej len „PR Banská Bystrica“) v rozsahu výmeny existujúcich drevených zdvojených okenných výplní z roku 1992-94 za drevené s izolačným dvojsklom na všetkých fasádach predmetnej NKP a výmenu vstupnej presklennej brány z mázhausu do nádvorja, ktorý je z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom

p r í p u s t n ý

a určuje nasledovné podmienky:

1. Nenávratne poškodené drevené časti rámu a krídel, nahradiť tvarovými, materiálovými (drevo-masív) a rozmerovými kópiami súčasných. Rešpektovať spôsob otvárania - vetrania, hĺbku osadenia v murive. Konštrukčný prvok nahradiť presnou kópiou z rovnakého materiálu a s uplatnením remeselných postupov v nadväznosti na pôvodný spôsob zhotovenia. Okenný rám, okenné krídla realizovať v subtílnom tvare. Na vonkajších krídlach realizovať izolačné dvojsklo. Náter predmetných výplní realizovať v matnej farbe.
2. Okapnice okenných krídel realizovať drevené, vymeniteľné.

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

Lazovná 8
975 55 Banská Bystrica
Slovenská republika

e-mail: podatelna.bb@pamiatky.gov.sk
www.pamiatky.sk

Tel.: +421 48 24 55 111

3. Kovania- olivy, pololivy vyhotoviť podľa vzoru historických, zachovaných v iných meštianskych domoch v území PR Banská Bystrica.
4. Presklenie odporúčame realizovať s tzv. terčíkovým, resp. šesťhranným sklom.
5. Vstupnú bránu do nádvorja riešiť formou novotvaru s použitím drevenej rámovej konštrukcie. Farebnosť náteru zjednotiť s farebnosťou nových okenných výplní.
6. Presný odtieň náteru a materiálové riešenie okenných výplní a vstupnej brány prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.
7. Vypracovať zameranie existujúcich okenných výplní a predložiť KPÚ Banská Bystrica (detailné pohľady, pôdorysy, zvislé rezy v mierke 1 : 10, fotodokumentácia).
8. Vypracovať výkresovú dokumentáciu (výrobné výkresy) nových okenných výplní a vstupnej brány a prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.
9. Každú zmenu zámeru, posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.
10. Začiatok a predpokladaný koniec obnovy NKP písomne oznámiť KPÚ Banská Bystrica 5 dní vopred.

Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica prijal dňa 06.05.2019 žiadosť správcu Stredoslovenskej galérie, Dolná č. 8, 974 01 Banská Bystrica (ďalej len „žiadateľ“), o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy NKP „domu meštianskeho“, tzv. Bethlenovský, Turčánovský dom na Dolnej ulici č. 8 v Banskej Bystrici, súp. č.141, parc. č. 1598/1 k.ú. Banská Bystrica zapísanej v ÚZPF pod č. 2353/1, situovanej v území PR Banská Bystrica v rozsahu výmeny existujúcich drevených zdvojených okenných výplní z roku 1992-94 za drevené s izolačným dvojsklom na všetkých fasádach predmetnej NKP a výmenu vstupnej presklennej brány z mázhausu do nádvorja. Podľa aktuálneho čiastočného výpisu z listu vlastníctva je vlastníkom predmetnej NKP Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP č. 23, 974 01 Banská Bystrica a správcom NKP žiadateľ, ktorý je tiež účastníkom právneho vzťahu.

Meštiansky dom na Dolnej ulici č. 8 v Banskej Bystrici je súčasťou radovej zástavby severozápadnej časti Dolnej ulice. Dom má hlavnú časť – uličné krídlo obdĺžnikového pôdorysu, na severovýchodný trakt nadväzujúcim jednotrakovým severovýchodným dvorovým krídlom, dvojpodlažným juhozápadným dvorovým krídlom a vežovou stavbou, uzatvárajúcou dvor na severozápadnej strane. Uličné krídlo je dvojtraktové, v severovýchodnom trakte s mázhausom, čiastočne podpivničené pod juhozápadným traktom, s 3 nadzemnými podlažiami, pričom horné podlažie tvorí adaptovaný zaatikový priestor. Severovýchodné dvorové krídlo je trojpodlažné, jednotraktové, s priestormi radenými za sebou, čiastočne podpivničené, okrem časti za mázhausom pod schodiskom. Juhozápadné dvorové krídlo je situované v odstupe od uličného krídla, je dvojpodlažné jednotraktové, bez podpivničenia. Na 1. nadzemnom podlaží sú priestory radené za sebou prístupné z dvora, horné podlažie zaberá jeden priestor, sprístupnený exteriérovým schodiskom alebo vstupom z vežovej stavby. Vežová stavba v závere dvora je čiastočne podpivničená, na 1. nadzemnom podlaží s prejazdom z dvora do bývalej záhrady.

Hlavná juhovýchodná uličná fasáda bola komplexne obnovená v rokoch 1992-1994 s prezentovaním maľovanej renesančnej výzdoby z roku 1610. Fasáda je trojpodlažná, 5-osová s rytmom otvorov 3+2, ukončená vysokou atikou, za ktorou je zobytnené podlažie. Horizontálne je členená reliéfnym kordónovým pásom zo štukových kvádrov nad 2.NP a pod korunou atiky, ukončená mohutnou

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

Lazovná 8
975 55 Banská Bystrica
Slovenská republika

e-mail: podatelna.bb@pamiatky.gov.sk
www.pamiatky.sk

Tel.: +421 48 24 55 111

profilovanou korunnou rímsou. Vertikálne členenie tvorí striedavé štukové nárožné kvádrovanie. Fasáda 1.NP je členená 4 okennými otvormi, ktoré majú kamenné armovania s podokennými rímsami. Na severovýchodnej strane fasády je osadený renesančný polkruhovo ukončený portál s odrazníkmi, ukončený rímsou s vlysom s nápisom BENEDICTIO DOMINI DIVITES FACIT ANNO D. 1610, po stranách s rozetami. Do portálu je osadená kópia drevenej renesančnej brány s 2 brámkami pre chodcov. Kamenné okná na 2.NP majú podokenné aj nadokenné rímsy, po obvode šambrány s lištou. Atiku členia 2 segmentovo ukončené slepé otvory, po ich stranách pravouhlé okná. Okenné výplne sú novodobé, na 1.NP zdvojené bez členenia, na 2.NP zdvojené 2-krídlové s 3-tabuľkovými krídlami, v pravouhlých atikových otvoroch zdvojené výplne bez členenia. Všetky výplne sú osadené na vnútornú drážku kamenných armovaní. Plocha fasády je omietnutá omietkou s bielym vápenným náterom, kamenné články a reliéfne štukové prvky majú okrovú monochrómiu.

Dvorová severozápadná fasáda je prezentovaná v renesančnom slohovom výraze z roku 1610. Fasáda je trojpodlažná, hladká, na 1.NP 4-osová, na 2.NP 5-osová s rytmom otvorov 2+3, ukončená vysokou atikou, za ktorou je zobytnené podlažie. Horizontálne je členená len nevýraznou profilovanou korunnou rímsou. Fasáda 1.NP je členená polkruhovo ukončeným portálom z mázhauzu a 3 okennými otvormi, ktoré majú kamenné armovania s podokennými rímsami. Kamenné okná na 2.NP majú podokenné rímsy, po obvode šambrány s lištou, v hornej časti s ušami. Atiku členia otvory rôznych rozmerov, 2 malé zamurované pôvodné chrličové otvory, v 2. osi väčšie, v 4. osi menšie segmentovo ukončené okno. Okenné výplne sú všetky novodobé, na 1.NP zdvojené bez členenia, na 2.NP zdvojené 4-krídlové so spodnými 3-tabuľkovými krídlami, v pravouhlých atikových otvoroch zdvojené výplne bez členenia.

Dvorová fasáda severovýchodného dvorového krídla je prezentovaná v renesančnom slohovom výraze z roku 1610. Fasáda nadväzuje na severný trakt uličného krídla meštianskeho domu, je trojpodlažná s troma nadzemnými podlažiami, hladká, členená nepravidelným rytmom pravouhlých okenných otvorov a vstupov. Fasáda 1.NP je členená 2 pravouhlými oknami s kamenným armovaním, chránenými kovanými prevliekanými mrežami, polkruhovo ukončeným portálom do podzemného podlažia a pravouhlým portálom do podschodiskového priestoru v dvorovom krídle. Všetky okná a portál na 1.NP majú čiernu monochrómiu. Do soklovej časti ústia 2 vetracie otvory z podzemného podlažia, do ktorých sú osadené novodobé vetracie mriežky. Na 2.NP sú umiestnené 4 okenné otvory s kamenným armovaním, 4. okno nad portálom do podzemného podlažia má čiernu monochrómiu. 3 okná horného podlažia nemajú kamenné armovania. Všetky okenné výplne sú novodobé drevené, na 1. nadzemnom podlaží zdvojené bez členenia, na 2.a 3.NP 2-krídlové s trojtabuľkovými krídlami. Plocha fasády je omietnutá omietkou s bielym vápenným náterom.

Dvorová fasáda juhozápadného dvorového krídla je prezentovaná v renesančnom slohovom výraze z roku 1610. Fasáda je dvojpodlažná, hladká, 5-osová, členená nepravidelným rytmom pravouhlých okenných otvorov a vstupov. Horizontálne je na ploche asi polovice dĺžky medzi nárožím a vstupom členená maľovaným esovkovým kordónovým pásom a po celej dĺžke fasády korunným pásom vymedzeným dvoma vodorovnými páskami, medzi ktoré je vložený pás z obdĺžnikov, po stranách s polkruhmi. Nárožia sú zvýraznené maľovaným plošným striedavým kvádrovaním, po obvode kvádrov s páskou. Do okenných otvorov sú osadené prevliekané kovové mreže. 2. nadzemné podlažie je členené 4 väčšími oknami, v strede vstupom, sprístupneným dreveným exteriérovým schodiskom popri fasáde

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

Lazovná 8
975 55 Banská Bystrica
Slovenská republika

e-mail: podatelna.bb@pamiatky.gov.sk
www.pamiatky.sk

Tel.: +421 48 24 55 111

objektu. Všetky okenné výplne sú novodobé drevené, na 1. nadzemnom podlaží zdvojené bez členenia, na 2.NP 2-krídlové s trojtabuľkovými krídlami. Dvere sú novodobé drevené jednokrídlové. Plocha fasády je omietnutá omietkou so zahladeným bielym vápenným náterom, okenné otvory majú maľované šambrány s podokennými a nadokennými profilovanými rímami, farebnosť všetkých maľovaných detailov je okrová.

Dvorová východná fasáda vežovej stavby je prezentovaná v renesančnom slohovom výraze z roku 1610. Fasáda je dvojpodlažná, hladká, 2-osová, na južnej strane prekrytá hmotou juhozápadného dvorového krídla, na severnej strane severovýchodným dvorovým krídlom. Na oboch nadzemných podlažiach je členená arkádovými otvormi, na južnej strane užšími, na severnej širokými ukončenými stlačeným oblúkom, ktoré dosadajú v strede na toskánske stĺpiky s pätkou a hlavicou. Širší arkádový otvor na 1.NP tvorí aj vstup do prejazdu, ktorý vedie z dvora do bývalej záhrady. Fasáda je omietnutá omietkou so zahladeným bielym vápenným náterom, stĺpiky majú čiernu monochrómiu, okolo arkádových otvorov sú maľované plošné čierne šambrány, na 2.NP s obvodovou čiernou páskou.

Západná fasáda vežovej stavby je prezentovaná v renesančnom slohovom výraze z roku 1610. Fasáda je hladká trojpodlažná, pričom 3.NP tvorí atika, na severnej strane v šírke 2 okenných osí 2. nadzemného podlažia s mierne predstupujúcou hmotou. Fasáda je horizontálne členená korunným maľovaným pásom z plošných čiernych kvádrov, lemovaných čiernou páskou, nárožia, vrátane oboch nároží predstupujúcej hmoty, sú zdôraznené maľovaným striedavým plošným kvádrovaním s páskou po obvode kvádrov. Plocha fasády je členená nepravidelným rytmom okenných otvorov s kamennými armovaniami, na 1.NP 4-osová s 3 okennými otvormi, v 2. osi v strede fasády je umiestnený polkruhovo ukončený portál z prejazdu. Na 2.NP je 5-osová s 5 okennými otvormi, medzi oknom v 4. a 5. osi je osadený prevet na kamenných konzolách. Fasáda v úrovni atiky 8-osová. Atiku člení 8 segmentovo ukončených otvorov, otvory v 1., 3., 4., 6. a 8. osi sú slepé, ostatné otvory sú chriľcové. Všetky okenné výplne sú novodobé drevené, na 1. nadzemnom podlaží zdvojené bez členenia, na 2.NP 2-krídlové s trojtabuľkovými krídlami. Fasáda je omietnutá omietkou so zahladeným bielym vápenným náterom, kamenné články majú čiernu monochrómiu, kordónový pás a nárožné kvádrovanie sú taktiež čierne. Dom je pôvodne gotický meštiansky dom mázhausového typu, postavený okolo roku 1500, so starším jadrom zo 14.storočia, tvoreným dvojpodlažnou vežovou stavbou štvorcového pôdorysu vo dvore objektu s podpivničením. Objekt bol prestavaný v ranorenesančnej stavebnej etape medzi rokmi 1560-1580, spojením dvoch samostatne stojacich objektov v zadnej časti parcely zaklenutím prieluky medzi nimi a nadstavaním v úrovni 2.NP a v renesančnej stavebnej etape z roku 1610 (datovanie na kamennom polkruhovitom portáli z mázhausu do dvora), ktorá bola zvolená pre komplexnú obnovu objektu z roku 1992-94. V rokoch 1650-1680 bolo prestavané schodisko z mázhausu, priestory na 2.NP boli zaklenuté renesančnými lunetovými klenbami. V barokovej stavebnej etape 1740-1780 bola upravená hlavná fasáda nadstavaním korunnej rímsy, atiková nadstavba zmenená na obytné podlažie, zrušené presvetľovacie otvory atiky, fasáda preomietnutá omietkou bez výzdoby, ukončená fabiónovou rímou, objekt zastrešený sedlovou strechou, realizovaná prístavba na severovýchodnej strane parcely. V 19.storočí vybúraný vstup z ulice do obchodných priestorov, úprava atikových otvorov na kruhovú širokou šambránou. V 20.storočí boli na fasáde osadené nové výkladné skrine, zmenené veľkosti okenných otvorov na 2.NP.

V rokoch 1992-1994 realizovaná komplexná rekonštrukcia objektu vrátane výmeny výplní okenných otvorov, na hlavnej fasáde odstránený veľkoplošný výklad a rekonštruované 3 okenné otvory z

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

Lazovná 8
975 55 Banská Bystrica
Slovenská republika

e-mail: podatelna.bb@pamiatky.gov.sk
www.pamiatky.sk

Tel.: +421 48 24 55 111

predného priestoru a 1 okno z mázhausu, na atike podľa výsledkov výskumu rekonštruované presvetľovacie a chrličové otvory, reštaurovanie hlavnej fasády a dvorových fasád ORA Banská Bystrica.

KPÚ Banská Bystrica pri posúdení žiadosti vychádzal z nasledovných dokladov:

1. Čiastočného výpisu z listu vlastníctva č. 2934, vytvorený cez www.katasterportal.sk dňa 05.06.2019.
2. „Zásady ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia, PR Banská Bystrica - aktualizácia“, ktoré nadobudli účinnosť dňom schválenia Pamiatkovým úradom SR, listom č. PUSR-2015/14460-2/48744/POR z 17.07.2015.

Pomery objektu sú KPÚ Banská Bystrica dobre známe a žiadosť poskytuje dostatočný podklad pre riadne a spoľahlivé posúdenie navrhovanej obnovy časti NKP. Správny orgán vychádzal zo zistení skutkového stavu realizovanou miestnou ohliadkou.

KPÚ Banská Bystrica konal podľa § 32 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona, posúdil predložený zámer z hľadiska ochrany individuálnych hodnôt predmetnej časti NKP, záujmov chránených pamiatkovým zákonom, pričom nezistil dôvody, ktoré by pri dodržaní určených podmienok neumožňovali realizovať predmetný zámer obnovy NKP, „domu meštianskeho“ na Dolnej ulici č. 8 v Banskej Bystrici a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 32 ods. 13 pamiatkového zákona bude vykonávať KPÚ Banská Bystrica.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie Krajskému pamiatkovému úradu Banská Bystrica, Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica v súlade s § 53 a 54 správneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. arch. Zuzana Klasová
riaditeľka
krajského pamiatkového úradu

Lazovná 8
975 55 Banská Bystrica
Slovenská republika

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

e-mail: podatelna.bb@pamiatky.gov.sk
www.pamiatky.sk

Tel.: +421 48 24 55 111

Doručí sa do vlastných rúk

Banskobystrický samosprávny kraj, Nám. SNP č. 23, 974 01 Banská Bystrica
Stredoslovenská galéria, Dolná č. 8, 974 01 Banská Bystrica

Na vedomie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, ul. Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica, e-mail: renata.lieskovska@pamiatky.gov.sk

Lazovná 8
975 55 Banská Bystrica
Slovenská republika

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

e-mail: podatelna.bb@pamiatky.gov.sk
www.pamiatky.sk

Tel.: +421 48 24 55 111